

Η ΑΥΛΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ – ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΥΛΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ Κ.

6ο Δημοτικό Σχολείο Κηφισίας – Πηνελόπη Δέλτα, Β΄ Δ/ση Εκπ/σης Αθήνας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Πρόθεσή μας είναι να παρουσιάσουμε ένα συνδυασμό των προγραμμάτων που εκπονήθηκαν τα δυο τελευταία χρόνια στο 6 Δημοτικό Σχολείο Κηφισίας – Π. Δέλτα. Τα δύο αυτά προγράμματα αποτελούν μια ενότητα και το δεύτερο είναι συνέχεια και προέκταση του πρώτου.

1. Η αυλή του σχολείου 2003-2004
2. Παιχνίδια στην αυλή του σχολείου 2004-2005

Μέσα από τα προγράμματα αυτά, στα οποία πήρε μέρος το σύνολο των μαθητών και δασκάλων του σχολείου μας, οι μαθητές μας συμμετείχαν στο σχεδιασμό και τη διαμόρφωση της αυλής, μια και το σχολείο λειτούργησε για πρώτη φορά το 2003.

Την πρώτη χρονιά φυτεύοντας και περιποιούμενοι τον κήπο, ήρθαν σε επαφή, μέσα από το παιχνίδι, με το φυσικό περιβάλλον και βασικές περιβαλλοντικές έννοιες. Την δεύτερη χρονιά έκαναν αισθητικές παρεμβάσεις στην αυλή του σχολείου, κατασκεύασαν τα δικά τους παιχνίδια από άχρηστα υλικά. Τελικά, αξιοποιήθηκε διαφορετικά ο χρόνος και ο χώρος του διαλείμματος με εναλλακτικές δραστηριότητες με αποτέλεσμα να μειωθεί η επιθετικότητα, ο ρατσισμός και να τονωθεί το ομαδικό πνεύμα. Μετά από δύο χρόνια πιστεύουμε ότι ο γενικός μας στόχος είχε επιτυχία. Όλοι οι εμπλεκόμενοι στο πρόγραμμα, γονείς, παιδιά, δάσκαλοι, αγάπησαν τον σχολικό χώρο, χαίρονται την παραμονή τους σ' αυτόν και τον φροντίζουν διατηρώντας ότι ήδη έγινε αλλά και προσθέτοντας νέα αισθητικά στοιχεία.

ATHANASSOPOULOU K.

6th Primary School Penelope Delta.

ABSTRACT

Our intention is to present a combination of the programs released the last two years in the 6th Primary School of Kifisia Penelope Delta.

These two programs consist a unity and the second is the continuity of the first.

1. School Playground 2003-2004
2. Games in school playground 2004-2005

With these programs, in which participated all students and teachers of our school, all cooperated in the planning and formation of school playground since the particular school operated in 2003-2004 period for the first time.

The first year planting plants and taking care of the garden was our aim so that students came in contact with the natural environment and environmental unities through game.

The second year students performed esthetic interventions on the school playground, constructed their own toys using waste material. At the end the time and the place of interval between teaching hours was used as away of diminishing school violence and racist feelings and improving group spirit. After two years we believe that our main target has been achieved with success. Everyone interacting in the program (parents, children, teachers) are attached to the school environment and enjoy living, taking care and preserving what we have and adding new esthetic elements.

Λέξεις κλειδιά: σχολική αυλή, φυτά, παιχνίδια, αισθητικές παρεμβάσεις, 6^ο Δ.Σ. Πηνελόπη Δέλτα

1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

Τον Σεπτέμβριο του 2003 το 6^ο Δημοτικό Σχολείο Κηφισιάς το οποίο καταστράφηκε με το σεισμό του 1999, εγκαταστάθηκε σε ένα καινούριο, όμορφο διδακτήριο που μόλις είχε τελειώσει ο Ο.Σ.Κ. . Εκτός από το ίδιο το κτίριο το σχολείο διαθέτει και 1,5 στρέμμα περίπου αύλειου χώρου. Κάποια κομμάτια του ήταν ήδη διαμορφωμένα με όργανα παιδικής χαράς και σύγχρονο γήπεδο μπάσκετ και βόλεϊ. Υπήρχε όμως και ένα μεγάλο μέρος με σκέτο χώμα και μια μοναδική ελιά στο κέντρο της αυλής. Η ανάγκη διαμόρφωσης της αυλής ήταν λοιπόν το βασικό κριτήριο επιλογής του πρώτου μας θέματος <<Η αυλή του σχολείου το 2003-2004>>. Υπήρχε μεγάλο ενδιαφέρον από όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας για συμμετοχή στο σχεδιασμό και την υλοποίηση του αύλειου χώρου, όπως αυτό φάνηκε στο ερωτηματολόγιο που συμπλήρωσε όλο το σχολείο. Αλλά και την δεύτερη σχολική χρονιά 2004-2005 η επιτυχία του προγράμματος την πρώτη χρονιά είχε σαν αποτέλεσμα την επιθυμία όλων των εμπλεκομένων να συνεχιστεί το πρόγραμμα εστιασμένο όμως στα << Παιχνίδια στην αυλή του Σχολείου>>. Κι αυτό γιατί πιστεύουμε ότι το παιδί μέσα από το παιχνίδι ανακαλύπτει το περιβάλλον. Μαθαίνει να σέβεται και να εκτιμά το ωραίο. Εξάλλου για τα παιδιά το παιχνίδι είναι προτεραιότητα, άμεσο ενδιαφέρον.

Δίνει ευχαρίστηση, ελευθερία αλλά ταυτόχρονα έχει και κανόνες, έτσι ώστε να αποτελεί μέσο αυτό-αγωγής, ισορροπημένης ανάπτυξης της προσωπικότητάς του και εκτόνωσης της επιθετικότητας. Θέλαμε να προσπαθήσουμε στο χώρο της αυλής τα παιδιά να παίζουν ελεύθερα, να ανακαλύπτουν τον κόσμο, να δέχονται την διαφορετικότητα των πολιτισμών, μέσα από την παγκόσμια γλώσσα του παιχνιδιού.

Ένα ακόμα κριτήριο ήταν η ανοικτή συνεργασία μας με το Δίκτυο του Υ.Π.Ε.Π.Θ. <<Η Αυλή του Σχολείου>> και η πάντοτε ανοιχτή γραμμή βοήθειας με το Κ.Π.Ε. της Αργυρούπολης μέσα από το Δίκτυο << Βιώσιμες πόλεις, Ποιότητα Ζωής>>

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σε όλη την διάρκεια των προγραμμάτων είχαμε κατά νου στόχους που αφορούν την γενικότερη περιβαλλοντική εκπαίδευση των παιδιών, αλλά και ειδικότερους που είχαν να κάνουν με τα συγκεκριμένα προγράμματα και τους συγκεκριμένους μαθητές που απαρτίζουν το σχολείο μας με τις δυνατότητες, ευαισθησίες, ιδιαιτερότητες που τους διακρίνουν.

Γνωστικοί

Θέλαμε οι μαθητές μας να αποσαφηνίσουν βασικές περιβαλλοντικές έννοιες, να μελετήσουν την βιβλιογραφία, να γνωρίσουν μέσα από το παιχνίδι τις ιδιότητες των φυτών, να γνωρίσουν παραδοσιακά παιχνίδια που χάνονται στις μέρες μας, παιχνίδια από την αρχαία Ελλάδα και την σημερινή τους εξέλιξη αλλά και παιχνίδια άλλων λαών.

Συναισθηματικοί

Θέλαμε οι μαθητές μας να αναπτύξουν ομαδικό πνεύμα, κριτική σκέψη και επικοινωνιακές σχέσεις, να αποδέχονται την γνώμη του συμμαθητή τους. Να καλλιεργούν κλίμα εμπιστοσύνης και σεβασμού στην τάξη παράλληλα με την αποφασιστικότητα επιλογής κατάλληλης μεθόδου και δεξιότητας κατασκευών με διάφορα υλικά. Να απελευθερώνουν τον εαυτό τους, να αναλαμβάνουν ευθύνες, να τροποποιήσουν την συμπεριφορά τους μέσω των παιχνιδιών. Να αξιοποιήσουν σωστά τον χώρο του διαλείμματος με εναλλακτικές δραστηριότητες.

Ψυχοκινητικοί

Να αναζητήσουν πληροφοριακό υλικό, να το επεξεργαστούν, να το ταξινομήσουν και να εξάγουν συμπεράσματα. Να παρουσιάσουν με νέους τρόπους μέσω του παιχνιδιού μαθησιακά αντικείμενα όπως τα μαθηματικά, τη γλώσσα, τη μελέτη περιβάλλοντος. Να κατασκευάσουν τα δικά τους παιχνίδια με άχρηστο υλικό και να ομορφύνουν μ' αυτά την αυλή του σχολείου μας.

Να εξασκηθούν στον προφορικό και γραπτό λόγο και να εξοικειωθούν με την αναζήτηση υλικού στο δια-δίκτυο. Ένας γενικός στόχος που υπήρχε πάντα στο μυαλό μας είναι όλοι οι εμπλεκόμενοι στο πρόγραμμα να αγαπήσουν τον σχολικό χώρο, να τον φροντίζουν και να χαίρονται την παραμονή τους σ' αυτόν.¹

3.ΜΕΘΟΔΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η μεθοδολογία που ακολουθήσαμε είναι ένας συνδυασμός από project. Ένας ομαδικός τρόπος διδασκαλίας στον οποίο συμμετέχουν εκπαιδευτικοί και παιδιά, ο οποίος διαμορφώνεται ανάλογα με τα ενδιαφέροντα αυτών που συμμετέχουν.

Αλλά και έρευνα δράσης (action research) για την συγκέντρωση όλων εκείνων των πληροφοριών που αφορούν τη μελέτη και ανάλυση των χαρακτηριστικών του σχολικού χώρου, την άποψη όλων των μελών της σχολικής κοινότητας ώστε η τελική σχεδίαση να ανταποκρίνεται στις επιθυμίες και προσδοκίες όλων των παραγόντων.

Οργανώσαμε επίσης δραστηριότητες στο πεδίο, εντός και εκτός σχολικού χώρου με σκοπό την μελέτη, παρατήρηση, καταγραφή και εξαγωγή προτάσεων. Εργαστήκαμε πολλές φορές ομαδο-συνεργατικά και προσεγγίσαμε δια-θεματικά τα αντικείμενά μας μέσα από τις διάφορες επιστήμες όπως αυτές παρουσιάζονται στους τομείς των μαθημάτων μας.²

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Και τις δύο σχολικές χρονιές ξεκινήσαμε τις δραστηριότητές μας γύρω στο τέλος Νοεμβρίου και ολοκληρώσαμε στις αρχές Ιουνίου.

Με την έναρξη του προγράμματος την πρώτη χρονιά συζητήσαμε για το θέμα της μελέτης μας με τα παιδιά και μοιράσαμε ερωτηματολόγια τα οποία και επεξεργαστήκαμε. Σχεδιάσαμε και οργανώσαμε τις δραστηριότητές μας,. Προκηρύξαμε τον διαγωνισμό ανάμεσα στα παιδιά για την

¹ Ευγενία Φλογαίτη (1993) Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Κεφ.33 Στόχοι της περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Ελληνικές Πανεπιστημιακές εκδόσεις. Αθήνα

² Δημήτρης Καλαϊτζίδης - Κων. Ουζούνης (1999), Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Θεωρία και Πράξη, Κεφ.4, Μεθοδολογικές προσεγγίσεις, Εκδόσεις Σπανίδη, Ξάνθη

κατασκευή της πινακίδας του σχολείου μας. Ενημερώσαμε με επιστολή τους γονείς σχετικά με το πρόγραμμα, τη φιλοσοφία και τους στόχους. Παράλληλα στην αυλή του σχολείου ξεκινά ο σχεδιασμός της φύτευσης και η προμήθεια των πρώτων φυτών από το φυτώριο του Δήμου Κηφισιάς και την κατασκευαστική εταιρεία που έφτιαξε το σχολείο μας.

Μέσα στον Νοέμβριο σπέρνουμε τον χλοοτάπητα στο χώρο της παιδικής χαράς και κατασκευάζουμε αυτόματο πότισμα. Τα παιδιά με ενδιαφέρον παρακολουθούν το γκαζόν να πρασινίζει, χωρίς να παραπονούνται ιδιαίτερα που ο χώρος προς το παρόν τους είναι απαγορευμένος. Οι κηπουροί εξηγούν σε μικρούς και μεγάλους την λογική του αυτόματου ποτίσματος. Μεσολαμβάνουν τα επίσημα εγκαίνια του σχολείου μας, στις 17 Δεκεμβρίου με τα φυτά σε πλήρη ανάπτυξη.

Χωριζόμαστε σε ομάδες εργασίας. Στη βιβλιοθήκη του σχολείου και στην αίθουσα Η/Υ ξεκινά η αναζήτηση πληροφοριών και εικόνων για τα φυτά της αυλής μας με σκοπό να φτιαχτούν ξύλινες βοτανικές πινακίδες που θα τοποθετηθούν στον κήπο.

Άλλη ομάδα παιδιών με την βοήθεια της δασκάλας και ζωγράφου κας Φιαμπόλη Ασπασίας κατασκευάζει την πινακίδα του σχολείου, βασισμένη στα ωραιότερα στοιχεία που διαλέξαμε μέσα από την ζωγραφική όλων των παιδιών που συμμετείχαν στον διαγωνισμό.

Στο ολόημερο σχολείο μας τα παιδιά της Α' και Β' Δημοτικού με την καθοδήγηση της δασκάλας εικαστικών κας Σαροπούλου Σύλβιας, ζωγραφίζουν την αφίσα του προγράμματος. Ξεκινάμε εργαστήριο εικαστικών παρεμβάσεων με αντικείμενα φτιαγμένα από άχρηστο υλικό.

Όλες οι τάξεις του σχολείου μας μέσα από ένα τρίωρο εργαστήριο με την εξωτερική συνεργάτιδα του προγράμματος κα Λόττε Ιβερσεν ζωγράφο και εικονογράφο παιδικών βιβλίων και τη δασκάλα τους κατασκευάζουν από ένα παιχνίδι από άχρηστα μπουκάλια απορρυπαντικών που μαζεύουν τα ίδια τα παιδιά. Τα παιχνίδια αυτά θα χρησιμοποιηθούν για να αναβαθμίσουν αισθητικά την αυλή μας.

Την ίδια περίοδο ξεκινάμε τις οργανωμένες επισκέψεις. Στο κέντρο περιβαλλοντικής έρευνας και εκπαίδευσης ΓΑΙΑ, οι μαθητές μας εκτός από τα κανονικά προγράμματα, λόγω της συνεργασίας μας γίνονται δεκτοί στα ερευνητικά εργαστήρια φυτοπαθολογίας, όπου ξεναγούνται από ειδικούς επιστήμονες.

Στο Κ.Π.Ε. Αργυρούπολης εκπονούν το πρόγραμμα <<Το περιαστικό πράσινο>> με τη βοήθεια του δασκάλου και μέλους της εκπαιδευτικής ομάδας του Κ.Π.Ε. κ Αχιλλέα Μανδρίκα που είναι και συνεργάτης μας.

Λίγο αργότερα όλο το σχολείο πραγματοποιεί ασκήσεις πεδίου στην Πάρνηθα. Τα παιδιά με την βοήθεια των δασκάλων τους παρακολουθούν ένα περιβαλλοντικό μονοπάτι και εκπονούν ένα ημερήσιο πρόγραμμα στην φύση με δραστηριότητες για τα φυτά.

Μέσα στο Μάιο συμμετέχουμε στο μαθητικό πανηγύρι του Δήμου Κηφισιάς στα πλαίσια της Ανθοκομικής Έκθεσης. Τέλος Μαΐου στη γιορτή της μετονομασίας του σχολείου μας σε Πηνελόπη Δέλτα, γίνονται τα αποκαλυπτήρια της πινακίδας που κατασκεύασαν τα παιδιά.

Η ημέρα περιβάλλοντος μας βρίσκει πανέτοιμους. Όλα τα παιδιά πραγματοποιούν δραστηριότητες και παιχνίδια. Η Α' και η Β' φυτεύουν εποχιακά λουλούδια στον ανθόκηπο. Η Γ' και Ε' με την βοήθεια των κηπουρών του Δήμου κατασκευάζουν έναν βραχόκηπο γύρω από την ελιά στο κέντρο της αυλής. Η Δ' τοποθετεί τους ανεμοδείκτες που κατασκεύασε στην πέτρινη πέργκολα. Η ΣΤ' περιποιείται τα φυτά στον πεζόδρομο έξω από το σχολείο. Όλες οι τάξεις παίζουν το παιχνίδι της αναγνώρισης των φυτών, με τις βοτανικές πινακίδες που έχουν κατασκευάσει τα μεγαλύτερα παιδιά. Η τελευταία τάξη που παίζει το παιχνίδι καρφώνει τις πινακίδες στην οριστική τους θέση.

Τα παιχνίδια που κατασκεύασαν τα παιδιά στο εργαστήριο των εικαστικών, κρεμιούνται σε στεφάνια ή σχηματίζουν μόμεπια και διακοσμούν τα δέντρα του κήπου και την είσοδο. Η υπεύθυνη περιβαλλοντικής κα Σοφία Καινούριου είναι κι αυτή εδώ. Η γειτονιά έχει έρθει στο σχολείο να βοηθήσει τα παιδιά. Είμαστε όλοι πολύ χαρούμενοι. Η γιορτή της λήξης του σχολείου βρίσκει την αυλή μας στην καλύτερή της ώρα. Είναι εδώ όλοι, παιδιά, γονείς, δάσκαλοι και γείτονες για να θαυμάσουν το αποτέλεσμα της κοινής προσπάθειας.

Με την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς 2004-05 θέλουμε όλοι να δουλέψουμε πάνω στο ίδιο θέμα, εστιάζοντας όμως στα παιχνίδια στο χώρο της αυλής.

Στην πρώτη μας οργανωτική συνάντηση είναι παρούσες η υπεύθυνη περιβαλλοντικής της περιοχής μας κα Καινούριου Σοφία και η υπεύθυνη καλλιτεχνικών και πολιτιστικών θεμάτων η κα Κατσούφη Ε.

Τέλος Νοεμβρίου έχουμε ήδη συζητήσει με τους μαθητές μας, έχουμε μοιράσει ερωτηματολόγιο και ενημερωτική επιστολή στους γονείς.

Χωριζόμαστε σε ομάδες εργασίας και αφού μελετήσουμε τη σχετική βιβλιογραφία σχεδιάζουμε τις δραστηριότητες μας.³

Όταν ο καιρός μας το επιτρέπει βγαίνουμε στον κήπο για να παίξουμε παιχνίδια αισθησεων με τα φυτά. Συζητάμε και καταγράφουμε ιδέες για χωρο-θέτηση παιχνιδιών στην αυλή, ενώ ταυτόχρονα συστηματικά δείχνουμε παιχνίδια όπως η πινακωτή, η αμπάριζα, τα γκαζάκια και άλλα. Σιγά σιγά στο διάλειμμα εμφανίζονται και άλλοι τρόποι εκτόνωσης εκτός από την μπάλα.

Ο χειμώνας μας βρίσκει να επεξεργαζόμαστε την μουσειοσκευή του μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης <<Τα παιχνίδια στην αρχαιότητα>>. Τα παιδιά με μεγάλο ενδιαφέρον ανακαλύπτουν τα κοινά στοιχεία των παιχνιδιών μέσα στους αιώνες.⁴ Ταυτόχρονα ξεκινά η καταγραφή των παιχνιδιών παλιών και νέων με σκοπό την δημιουργία ενός εντύπου.

³ Πέπυ Δαράκη, Ομαδικά παιχνίδια των παιδιών μας, Εκδόσεις Gutenberg

⁴ Μαρίνα Πλατή, Παίζοντας στην Αρχαία Ελλάδα, Ίδρυμα Ν.Π.Γ. ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης

Στο εργαστήρι καλλιτεχνικών ξεκινά η κατασκευή ενός σκακιού από μπουκάλια απορρυπαντικών. Τα παιδιά με ενθουσιασμό μετατρέπουν τα μπουκάλια σε στρατιωτάκια, πύργους, άλογα, βασιλιάδες και βασίλισσες με την βοήθεια των δασκάλων τους και της ζωγράφου Λόττε Ιβερσεν. Όταν το σκάκι ολοκληρώνεται είναι τόσο εντυπωσιακό που αποφασίζουμε να ετοιμάσουμε ένα μικρό θεατρικό με θέμα << Μια παρτίδα Σκακιού>>.

Συμμετέχουν 50 περίπου παιδιά με την καθοδήγηση της ηθοποιού και φιλόλογου κας Δέσποινας Γκάτζιου.

Εκείνη την εποχή επισκεπτόμαστε το Κ.Π.Ε. Αργυρούπολης όπου ο συνεργάτης μας κος Στεφανόπουλος Νίκος έχει ετοιμάσει για τα παιδιά παιχνίδια με φυτά και ζώα στον Υμηττό.

Τα υπόλοιπα παιδιά με την βοήθεια των δασκάλων τους μαθαίνουν τραγούδια όπως τα <<πεντόβολα>> και κατασκευάζουν απλά μουσικά όργανα για να συνοδεύσουν την μουσική τους. Την εκμάθηση των τραγουδιών επιμελείται η δασκάλα κα Στεργιοπούλου Ντίνα μαζί με την μουσικό του ολοήμερου κα Παναγιωτοπούλου Ελένη ενώ την κατασκευή και ενορχήστρωση των αυτοσχέδιων μουσικών οργάνων έχει αναλάβει η μουσικός του συστήματος ORFF κα Αγγελικα Σλαβικ. Η δουλειά μας αυτή παρουσιάζεται με μεγάλη επιτυχία στο μαθητικό πανηγύρι του Δήμου Κηφισιάς στις 13 Μαΐου.

Η παγκόσμια ημέρα Περιβάλλοντος μας βρίσκει εκτός σχολείου, στη φύση, στο ρέμα της χελιδονούς κοντά στο ποτάμι. Όλες οι ομάδες με τους δασκάλους τους έχουν ετοιμάσει από ένα παιχνίδι-δραστηριότητα⁵ που θέλουμε να το παίξουμε αυτή την φορά πλαί στο ποτάμι, μια και το δεύτερο περιβαλλοντικό θέμα του σχολείου μας είναι το νερό.

Μαζί μας και η Β' τάξη του 9^{ου} Δημοτικού Σχολείου της Αγίας Παρασκευής με το δασκαλό τους κ Γιάννη Τσουρουνάκη που καταπιάνονται με το ίδιο θέμα. Η Α' τάξη παίζει την <<πινακωτή>>, η Β' τάξη << το στοιχείο του νερού>>, η Γ' τάξη << βρές ποιο ζώο είμαι;>>. Η Δ' τάξη το <<παιχνίδι του κρυμμένου θησαυρού>>. Η Ε' και Στ' τάξη την <<τροφική αλυσίδα>>, το τμήμα ένταξης << την αμπάριζα>>. Επιστρέφουμε στο σχολείο κεφάτοι και χαρούμενοι και ετοιμαζόμαστε πυρετωδώς για την γιορτή της λήξης της σχολικής χρονιάς, όπου θα παρουσιάσουμε τα περιβαλλοντικά μας προγράμματα.

⁵ Joseph Cornell (1994), Ας μοιραστούμε τη φύση με τα παιδιά, Εκδόσεις Παρατηρητής, Θεσ/ίκη.

5. ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Πιστεύουμε ότι και τα δύο χρόνια του προγράμματος η σχολική κοινότητα και ο τοπικός περίγυρος είδε το χώρο της αυλής να αλλάζει και αυτό ήταν αποτέλεσμα μιας οργανωμένης παρέμβασης. Τα παιδιά ήρθαν σε επαφή με ειδικούς επιστήμονες και εμπειρογνώμονες, έκαναν επισκέψεις, υλοποίησαν δράσεις μέσα και έξω από το σχολείο, εκφράστηκαν μέσα από την τέχνη, τη ζωγραφική, τη μουσική, το θέατρο. Τέλος, με την λήξη των προγραμμάτων και την παρουσίασή τους η δουλειά του σχολείου και τα αποτελέσματά της, διαχέονται στους γονείς αλλά και την τοπική κοινωνία.

6. ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Και τα δύο χρόνια ξεκινούσαμε πάντα με συζητήσεις και ερωτηματολόγια, προκειμένου να διερευνήσουμε τις γνώσεις των μαθητών μας πάνω στο θέμα, αλλά και τις διαθέσεις και τις στάσεις τους. Κατά την πορεία του προγράμματος, η διαμορφωτική αξιολόγηση με την βοήθεια των ερωτηματολογίων και του ημερολογίου μας έδινε την δυνατότητα να ελέγχουμε κατά πόσο οι μαθητές μας εξακολουθούν να ενδιαφέρονται και να συμμετέχουν ενεργά. Η τελική αξιολόγηση, μέσα από τις συνθετικές εργασίες και παρουσιάσεις, συνδέεται με το βαθμό της επίτευξης των αρχικών μας στόχων. Αποτιμάται η εμπειρία που αποκτήθηκε, η συμπεριφορά, η στάση, αλλά και η δημιουργική φαντασία και η βελτίωση της ατμόσφαιρας του σχολείου, μέσα από την κατανόηση και τη συνεργασία.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Το σχολείο μας βρίσκεται στο κέντρο της γειτονιάς των εργατικών κατοικιών της Κάτω Κηφισιάς. Η αυλή μας, ένας ανοιχτός χώρος στη θέα των περιοίκων, πιστεύουμε ότι αναβαθμίζει το αστικό περιβάλλον της περιοχής και εκφράζει την φιλοσοφία και το ήθος του σχολείου. Εξάλλου, οι

αυλές των σχολείων είναι οι τελευταίες ευκαιρίες που έχουν απομείνει για να φιλοξενηθούν χώροι φύσης και να βελτιώσουν αισθητικά το περιβάλλον. Κάθε χρόνο όλο περισσότεροι άνθρωποι, όχι μόνο γονείς, επισκέπτονται την αυλή του σχολείου στις παρουσιάσεις μας και ίσως η δική μας αλλαγή παρακινήσει τους γείτονες να πρασινίσουν τις αυλές και τις βεράντες τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ευγενία Φλογαίτη, (1993), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, Ελληνικές Πανεπιστημιακές Εκδόσεις, Αθήνα.
2. Καλαϊτζίδης Δ. – Ουζούνης Κ.(2000), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Θεωρία και Πράξη*, Σπανίδης, Ξάνθη.
3. Μ.Δημοπούλου, Τ. Ζόμπολος, Ε.Μπαμπίλα, Μ.Χατζημιχαήλ, *Περιβαλλοντική Αγωγή για μικρά παιδιά*, Καλειδοσκόπιο, Αθήνα
4. Πέπη Δαράκη, *Ομαδικά παιχνίδια των παιδιών μας*, Gutenberg
5. Joseph Cornell, (1994) *Ας μοιραστούμε τη φύση με τα παιδιά*, Παρατηρητής, Θεσ/νίκη
6. Μπένετ Στ.& Ρ., (1996), *365 μέρες χωρίς τηλεόραση*. Καστανιώτης, Αθήνα
7. Παναγοπούλου Ε. & Περβαντάς Κ., (2000) *Επιδαπέδια Παιχνίδια στο Σχολικό Χώρο*, Περιοδική Γέφυρες, Τεύχος 5
8. Ελμουτ Μπάουμαν, (1993), *Η Ελληνική γλωρίδα στο μύθο, στην τέχνη, στη λογοτεχνία*, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης, Αθήνα.

9. Ν. Μολυβιάτης, (1997) *Μαθήματα στο πράσινο*, Σαβάλας, Αθήνα
10. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΑΚΕΤΑ Π.Ε. του ΕΠΕΑΕΚ 1
  - *Περιβαλλοντική εκπαίδευση στο σχολείο* (WWF)
  - *Οι πράσινες γωνιές της γειτονιάς μου*, (Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης)
  - *Βιώσιμες πόλεις* (Ελληνική Εταιρεία για την προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής κληρονομιάς)
  - *Η αυλή του σχολείου* (Δίκτυο Σχολικών Αυλών).